

Gospod je šel, cestni pometač je šel. V glavi se mu je domala zavrtelo, ko se je z neba ozrl proti zemlji in se spomnil, da ga doma čaka žena in devet otrok. Kaj naj jim prinese, kaj naj jim poreče? — Izpod škornjev se mu je dvigal srebrni prah rimske ceste in tedaj se je v njem vnela iskrica upanja. Nalašč je nekoliko globlje pobrodil — le naj se mu malo nebeškega prahu ujame na umazane škornje, bo vsaj svojim lahko kupil kruha zanj. Šel je in spotoma goljufal Boga, obutev mu je bila skoraj do kolen obsuta od srebra. Šel je in naposled stopil z neba na zemljo, se ozrl po škornjih — in na njih je bil sam navaden, siv, pozemski prah do kolen, ne duha ne sluha po nebeškem srebru. Ubogi cestni pometač pa ni bil pomisli, da nebeško srebro, nebeške valute na zemlji prav nič ne morejo veljati.

Šel je in šel. Čez polja in gore, skozi vasi in čez klance. Naposled je prišel v mesto, kjer je bil doma. Mesta skoraj ni bilo mogoče spoznati — strašne reči so se bile morale zgoditi medtem. Gosposke vile oplenjene in opustošene, šipe razbite, skladišča bogatih trgovin izropana, stražniki v novih, drugačnih uniformah. Glad ljudi je bil najbrž planil na dan in zavzel mesto, da ga preda svojim otrokom.

Po ulicah, po pločnikih, po zidovih pa sama kri, sama kri. Cestni pometač je šel in je gledal. Kaj še zdaj niso začeli pometati cest?

Zavil je naravnost na magistrat. Tam so mu dali lepo, belo, novo metlo. Šel je in z mestnih ulic do noči pometal kri. Potem se je vrnil na magistrat in zaprosil za majhen predjem. Potem je šel, kupil kruha in šel domov.

„Kod si pa hodil tako dolgo?“ ga je vprašala žena.

„Ah, nič“, je odvrnil cestni pometač — ženski vendar ni maral razkladati vseh teh reči. „Malo kruha sem šel iskat za vas.“

PRAVIJO . . .

T O N E S E L I Š K A R

Pravijo, da je bilo v tistih časih, ko je bila večna pomlad,
tako lepo, da so rože gorele do neba in da je bilo ptičjega
petja tri sto let kakor ena sama ura življenja,
ljubezni da ni bilo ne konca ne kraja in solnce da je polnilo
zemljo, da je rodila pšenica neprestano
in da ni bilo ne zime ne viharjev ne potresov ne kuge ne vojsk.

Pravijo, da je bilo takrat in takrat, ko je bila večna pomlad,
tako lepo, da se ljudem ni ljubilo umreti . . . Toda, kaj bi se
mučil s peresom! Zdaj je drugače in smo še vsi prevzeti od bajke,
ki nas mami in žge ter peha v nesmiselna dejanja, da je človeka
strah teh pošastno lepih povesti,
ko je vendar stotisočkrat drugače pred našimi očmi:

Sina ima glej ta in ta človek — ptičjega mleka bi mu dal —
pa še črnega kruha ni,
v rudnik je šel ta sin in premog ga stiska in sirena
je rajska ptica, oskubena in črna;
deklico ima, za princa bi jo dal iz Indije, pa je njena
lepota razmočena v fabrikah in rož ni, ki bi rasle
v nebo,
samo kamini goré in v milijone brezposelnih gre križ,
na katerem nočejo biti pribiti,
in njihove stopinje se zadirajo v osat,
ki je prerastel te pravljíčne vrtove.

Takrat pa, ko bom tisoč let star, bo vse lepo! Tedaj bo nekdo zapisal:
Pravijo, da je bilo v tistih časih, ko so še poznali vojske, tako
hudo, da so v Trbovljah umirali od lakote, da so rane gorele do
neba, gorje pa tolikšno, da je bila ena ura človeškega življenja
kakor tri sto današnjih let!

Steklarji v Hrastniku so kričali od obupa ob mrzlih pečeh,
jeseniške martinovke so bile hladne ko led,
delo je bilo trpljenje in smrt, in v Ameriki so žgali v lokomotivah
kruh in žulje s plantaž in so streljali v lačne ljudi,
ki so hoteli živeti.

Zdaj pa smo vsi enaki . . . Poglej, sinko, v leksikon, kaj je to
„kriza“, ali pa odpri knjigo zgodovine na strani, ki je
najbolj krvava!